

Forum för mångvetenskaplig forskning om rasism

Sessionsförslag: Antisemitismforskningens möjligheter och utmaningar i Sverige idag.

Rubrik: Antisemitismen - antirasismens blinda fläck?

Kontaktuppgifter medverkande:

Heléne Lööv, docent i historia med särskild inriktning mot extremism och samhällsskydd,
helene.loow@hist.uu.se

Lars M Andersson, lektor i historia, lars.m.andersson@hist.uu.se

Karin Kvist Geverts, fil dr i historia, forskningssamordnare, karin.kvist.geverts@levandehistoria.se

Carl Henrik Carlsson, fil dr i historia, HVC, Uppsala universitet

Efter Förintelsen blev antisemitismen tabu. Att vara antisemit blev socialt stigmatiserande – ideologin saknade legitimitet och försvann från det offentliga samtalet. Förändringen blev emellertid bara delvis bestående. Antisemitismen kom, som Henrik Bachner visat, tillbaka och var sig lik och samtidigt olik. Dess återkomst hade flera orsaker: Det ökade avståndet i tid till Förintelsen; junikriget 1967, som förändrade staten Israel till sinnebilden av en kolonialmakt och USA-imperialismens ombud och gjorde judarna vita; den därmed sammanhängande framväxten av en radikal antisionism inom den nymarxistiska vänstern, delar av kristenheten och i tredje världen samt de "antisionistiska" kampanjerna från Sovjetunionen och dess klientstater i Europa och i arabvärlden. I Sverige skapades bilden av "det goda Sverige" och föreställningen om ett land som var förhållandevis opåverkat av de idéer som lett fram till folkmordet, ett land där den officiella retoriken skulle kunna sammanfattas i "antisemitism fanns och finns men inte här". Den tyske forskaren Wolfgang Benz hävdar att utmärkande för antisemitismen i efterkrigstiden är att den existerar, inte trots utan tack vare Auschwitz; den får sin näring i en blandning av skuld känslor, vilka tar sig uttryck i förnekande eller förringande av Förintelsen. Idag har antisemitismen återigen tagit en ny skepnad i form av konspirationsteorier och det som kallas för sekundär antisemitism, vilket gör att den inte känns igen som just antisemitism.

Sessionen syftar till att belysa hur antisemitismen under efterkrigstiden har förvandlas till den mall utifrån vilken andra former av grupphat beskrivs och i den processen samtidigt osynliggjorts. I förvandlingen till mall ligger implicit föreställningen att antisemitismen är obsolet och har ersatts av andra former av grupphat, främst islamofobi. Föreställningen om judars vithet och makt medför att judar som offer för rasism inte självklart ryms inom de tolkningsramar som används inom postkolonial teori. Antisemitismen tycks ha blivit rasismforskningens blinda fläck.

Hur ser antisemitismforskningens ut i Sverige idag? Vilka möjligheter och utmaningar står den inför? Går det att förena rasismforskningen med forskningen om samtida antisemitism? Finns det en "ny" antisemitism? Dessa och andra frågor kommer sessionen att ta sig an.